



# האחרון

## עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחת כל התורמים לעלון, הם ובני משפחותיהם יתברכו בכל הברכות והישועות

כט' כסלו תשפ"ו 1605 (שנה לא') נושא השבוע: זהירות בדרכים [יד]

### פרשת מקץ - שבת ר"ז וזוֹנוֹכָה

"וירדו אוזי יוסף עשרה לשבור בר ממצרים, ואת בלימיז אוזי יוסף לא שלחו יעקב

את אוזי כי אמר פן יקראנו אסון" (מב, ג-ד)

יעקב אבינו חשש לשלוח את בנימין עם אחיו למצרים פן יקראנו אסון בדרך. ושואלים חז"ל במדרש (בראשית רבה פ"א, ט) ובבית לא יקראנו אסון? אמר רבי אלעזר בן יעקב מכאן שהשטן מקטרג בשעת סכנה. (רש"י) שהרי כל הדרכים בחזקת סכנה.

נאמר בפסוק "ואת בנימין אחי יוסף" וכי אין אנו יודעים כי בנימין הוא אחיו? לומר לנו שזו הסיבה שבגינה לא רצה יעקב לשלחו עם שאר אחיו, שאמר שמא יינזק ויפגע בדרך למצרים ויקרה לו אסון בדומה לאחיו שנאמר (שם לו, ג): "חיה רעה אכלתהו", וגם פטירת רחל אימו נגרמה בהיותה בדרך, מכאן שהייתה הדרך גורם לשני אסונות באותה משפחה. אמנם הדרך כשלעצמה אינה סיבה שמא "יקראנו אסון", אך כיוון שנוסף לכך עוד חשש שמצטרף לו שעת סכנה, יש חשש לקטרוג של השטן. (ליקוטי שיחות לרבי מליובאוויטש) כל שכן כשאנו נוסעים בדרכים עלינו לנקוט במשנה זהירות ולא להכניס את עצמנו לכלל סכנה.

"ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אוזינו" (מב, כא)

מסופר בגמרא סוכה (נו:): על מרים בת בילגה שהייתה בת למשפחת כהנים מיוחסת בתקופת היוונים שהמירה את דתה והתחתנה עם שר יווני. שפרצו היוונים לבית המקדש וטמאוהו הצטרפה אליהם וזעקה לעבר המזבח: "לוקוס, לוקוס (=אז) עד מתי אתה מכלה ממונם של ישראל ולא מגן עליהם בשעת הדחק?" ועולה השאלה, לשם מה מסופר סיפור זה בגמרא? למה לספר לשון הרע על יהודייה?  
הרבי מליובאוויטש לומד מזה מסר מדהים: מהי כוחה של נשמה יהודית. מרים בת בילגה שעזבה הכל והתחתנה עם שר גוי שהחריב את ירושלים ובית המקדש, נלחמה נגד ישראל ונכנסה בטומאה לבית המקדש, מה הפריע לה? מה הציק לנשמתה הרחוקה מיהדות שזעקה "מזבח, מזבח למה אתה לא מסייע לעם ישראל בשעת צרתם?".

לומדים אנו מכאן על גודלה ונצחיותה של הנשמה של יהודי, גם כשהיא רחוקה הלב נותר בוער, מכאן נשכיל לשמוע את המיית הלב של כל יהודי, ונדון לכף זכות לא משנה כמה התרחק. אם ננהג כך העולם יראה אחרת ונזכה שגם אותנו ידון הקב"ה לכף זכות.

### שבת ראש זודל וזוֹנוֹכָה

הוצאת ס"ת וקריאה - מוציאים שלשה ספרי תורה: בספר ראשון - קוראים 6 עולים בפרשת השבוע. בספר השני - "השביעי" קורא בפרשת ראש חודש [מתחילים מן הפסוק "וביום השבת"]. בספר השלישי - "המפטיר" קורא קריאת חנוכה (ש"ע סי' תרפ"ג). [אפילו במקרה שיש ספר תורה אחד וגוללים אותו מקריאה לקריאה אומרים את הקדישים המוזכרים להלן (ילקוט יוסף לרש"י צ יצחק יוסף ח"ב סי' קמ"ח וכן דעת רש"י צ"ג מ"ן עובדיה יוסף, הרה"ג מר"ן בן ציון אבא שאול בשו"ת אור לציון ח"ב פ"מה ס"נד, דברי בנייהו לגר"ב דיין ח"י ס"טו, מקוה מים לגר"מ מלכה ה"ג סי' ה) ולעניין אמירת קדיש :

ספרים: אומרים "חצי קדיש" אחרי קריאת ספר תורה שני ו"חצי קדיש" אחרי ספר תורה שלישי (כה"ח שם

ע"פ "אור החיים" אופק ת"א \* לא לעיין בתפילה \* שקיעה 4:40-4:44 \* סוף זמן ק"ש 8:38-8:36

יציאת שבת: 4:20

יציאת שבת: 5:12

יציאת שבת: 8:42

ס"ק ט). ואם עלו בספר תורה ראשון "מוספים" [היינו עולה אחד או יותר נוסף על 6 שעלן], אומר "חצי קדיש" גם אחרי קריאת ספר תורה ראשון (ילקוט יוסף חנוכה (עג) עמ' תרלה).  
**אשכנזים:** אומרים "חצי קדיש" אחד אחרי קריאת ספר תורה שני [ויניחו לידו את ס"ת שלישי לפני הקדיש] עבור 3 ספרי תורה (משנ"ב ס"ק ט, כה"ח ס"ק ט).  
**ההפטרה-** של חנוכה הינה "רוני ושמחי" (שו"ע שם), ופסוק ראשון ואחרון מה"שמים כסאי" [ההפטרה של ראש חודש] וכן פסוק ראשון ואחרון של "מחר החודש" [הפטרה של ראש חודש שחל ביום ראשון] (ילקו"י שם).  
**ברכת המזון-** מוסיפים "רצה והחליצנו"-על שבת, "יעלה ויבוא"-על ראש חודש (שו"ע סי' קפח ס"ה), "על הניסים"-לחנוכה (שו"ע סי' תרפב ס"א).



## מעשה שהיה

## כשעייפים לא נוהגים!

אני יליד ניו יורק, בכל שנות ילדותי למדתי סמוך לבית, אולם בהגיעי לגיל 19 החליטו הורי בהתייעצות עם גדול תורה שאלמד בארץ ישראל, בישיבת מיר בירושלים. המעבר לא היה פשוט, והתחלה בלי שום קרוב בארץ ישראל קשה פי כמה וכמה. עם הזמן הכרתי חברים כמוני שגלו למקום תורה, וגם את דני חבר יחיד ומיוחד, ירא שמים ומתמיד עצום, בעל לב זהב. דני הגיע 3 שנים לפני והפך לי את התקופה הראשונה והקשה לזמן הכי שמח ומרומם, הכיר לי מארחים תלמידי חכמים ממוצא אמרקאי שהזמינו אותי לסעודות ודאג לסדר לי חברותות מעולות...  
לאחר 5 שנות לימוד התארסתי עם בחורה אמריקאית שאף היא למדה תקופה בארץ. לאחר זמן נודע לי כי דני המליץ עלי בפני חמי שביקר בארץ. החתונה נקבעה ל-ג' אדר בארה"ב שם גרות שתי המשפחות. דאגתי איך ישתתפו חברי לישיבה? איזו חתונה תהיה לי? דני ליווה אותי לשדה התעופה והבטיח לי שהכל יסתדר. יום החתונה הגיע, נכנסתי לאולם ושם חיכתה הפתעה בלתי רגילה, את פני קיבלו 11 חברי הטובים מישיבת מיר מארץ ישראל ובנוסף 3 שולחנות מלאים בחברים שגרו בשכנות להורי בארה"ב, ולכל זאת דאג חברי הטוב דני.  
9 שנים חלפו גרנו בסמיכות לחמי שאני שוקד על התורה הקדושה. זכינו ונולדו לנו 2 בנים ובת ודני עדיין רווק בן 34 לומד בישיבה במיר בארץ ישראל. לא הפסקנו להתפלל עליו שימצא את זיווגו ויזכה לבנות את ביתו, וב"ה באמצע חנוכה הגיע הבשורה שדני מתארס. שמחנו מאוד שנתברר שהכלה גרה באזור שלנו וככל הנראה הם יגורו לא רחוק מאיתנו. החתונה נקבעה לראש חודש אדר באולם שהוא שעת נסיעה בלבד מהבית שלנו וכאן מתחיל הסיפור: בימים האחרונים היינו טרודים בכתנו שהיתה חולה ולא נזדמן לנו לדבר על החתונה של דני שמתקרבת. יצאתי ביום החתונה מהכולל מוקדם כי ידעתי שהנסיעה באוטובוס תיקח זמן. שנכנסתי הביתה ראיתי את אשתי מתארגנת ליציאה ואז היא אמרה לי במבט צופן סוד: "טוב שבדיוק היום הגעת מוקדם, מה הרגשת משהו? טוב, לא משנה ארגנתי לילדים בייבי סיטר, יוצאים". לא הבנתי מה הייתי אמור להרגיש, אבל אמרתי לעצמי: 'בסדר העיקר שהיא מסיימת להתארגן'. בחוץ חיכתה לנו מונית, אשתי פתחה את הדלת והכריזה בחגיגות: "יום נישואין מוקדם ושמח". משהו לא הריח לי טוב, "רגע, לאן נוסעים?" שאלתי. "הפתעה, חכה ותראה", השיבה. אחרי שעה וחצי של נסיעה בכיוון ההפוך לאולם, עצרנו בפארק קטן ושם על שולחן קטן חיכה לוח עץ עם סדר היום שאשתי ארגנה. היא עמדה זורחת מאושר על ההפתעה וסיפרה שידעה שאם תחכה ליום הנישואין עצמו, אני בטוח לא אהיה מופתע ולכן הקדימה ב-3 ימים והכינה תכנית ארוכה לחגיגת עשור לנישואינו.. הלב שלי צנח.  
התחלתי להבין שהיא לא זוכרת את החתונה של דני וארגנה תכנית ארוכה, שכרה מקומות והזמינה כרטיסים ואני אנה אני בא. אמרתי שאני הולך רגע הצידה להתקשר, התקשרתי לבית

של אחד מגדולי ראשי הישיבות ובקשתי לדבר עימו, סיפרתי הכל לרב והוא אמר באופן חד משמעי שעלי להמשיך עם אשתי ולוותר על החתונה. המשכנו בתחנות שאשתי הכינה שהזדבבן היה שהיא שכרה את חדר הייחוד באולם בו התחתנו לשעתיים כדי לחזור לנוסטלגיה 10 שנים אחורה, משם נלך למלונת שבו הזמינה לנו חדר עד למחרת בצהריים. ניסיתי לתאר לאשתי את הרגשות שעורר בי האולם, על החששות שהיו לי מחתונה "יבשה" שכמעט לא אכיר בה אף אחד, את הרגע בו ראיתי את חברי מישראל ועשרות חברי ילדות נוספים מארה"ב. דמעות ירדו מעיני שהיא אינה מעלה בדעתה שאלו גם דמעות של כאב על חתונה של חבר שהחמצתי, שוודאי לא הבין לאן נעלם חברו הטוב ביום חתונתו.

לפתע... שמענו רעש אדיר של זכוכיות מתנפצות וברזל חרוך, הבנו שמדובר בתאונה רצנו לאזור השומם וראינו באמצע ההר מכונית הפוכה והבנו שבכל רגע היא יכולה להמשיך להידרדר למטה. אשתי התקשרה לכוחות ההצלה ואני טיפסתי לעבר הרכב, פתחתי את הדלת בכוחות לא לי וזיהיתי בחורה בשמלת כלה ולידה משהו עם פנים מוכרות... 'דני', קראתי בתדהמה. שניהם היו בהכרה מלאה, הצלחנו לחלצם, היא היתה במצב קל אך דני נפצע משמעותית, הם פונו באמבולנס ורגע לפני שאיבד דני את הכרתו הוא מלמל: "ידעתי שלא שייך שלא ניפגש בליל החתונה", אחרי פחות מדקה הרכב הדרדר לתהום ועלה באש. לאחר כשבועיים דני ואשתו השתחררו הביתה והתברר שבתחילה סוכם שהם יישארו לישון בליל החתונה באזור האולם, אולם הכלה ביקשה מאוד להגיע לביתם, דני הסכים ונהג בעצמו כל הדרך וברגע מסוים של עייפות מצטברת איבד שליטה על הרכב שכמעט הסתיים באסון. אמנם היו לי תוכניות משלי להשיב לו כגמולו ולהשתתף בחתונתו, אבל לבורא עולם היו תוכניות אחרות. הוא ידע היכן להציב אותי בדיוק באותו הלילה, במקום שדני, חברי הטוב ורעייתו הטרייה היו זקוקים לנו.

## הלכות זהירות בדרכים [נד]

פינת ההלכה



### נהג רכב [נו]

א. מצוה וחובה על נהג הרכב לשמור ולקיים את תקנות התנועה בכביש [כגון: לא לנסוע במהירות מופרזת, לתת זכות קדימה להולכי רגל במעבר חצייה וכדו'] (ויני ממונות לנאון אב"ד עזרא בלוי ח"ג שער שני פ"א ס"ח, נתיבות חיים לרב אפר זעליג מורסקי שער א פ"א ס"ג-ס). אם מצד שמירת עצמו מסכנות שנאמר: (דרכים 7, ט): "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" ואם מצד שמירת אחרים מסכנות- שלא לפגוע ולסכן בנהיגתו את הולכי הרגל ונהגי רכבים אחרים שסביבו וכן שלא להזיק את רכושם שנאמר: (ויקרא יט, טז): "ולא תעמוד על דם רעך" (נתיבות חיים סס, מר"ן הרש"ל עובדיה יוסף בשו"ת יח"ד ח"ז סי' רה).

ב. אסור לנהג לעצור את רכבו לפני מעבר חצייה כדי להוריד נוסעים, שבזה הוא גורם למכוניות שמאחוריו לנסות ולעקוף ובכך מסכן את הולכי הרגל שחוצים במעבר החציה.

דוגמא ממעשה שהיה: היה זה בבוקר אחד כאשר נהג עצר את רכבו לפני מעבר חצייה [בצמוד לו] ברח' רבי יוחנן בן זכאי [קרוב לפינת אור לציון] אזור ז' אשדוד כדי להוריד את בנו בתלמוד תורה הסמוך, ויצר שיירה של מכוניות מאחוריו. הבן שירד החל לחצות את הכביש במעבר חצייה זה, כשנהג אחת המכוניות מאחור החליט לעקוף דרך המסלול הנגדי וכמעט פגע בבנו ...

ג. טור מכוניות הממתין ברמזור לפנות לרחוב מסוים בנתיב שמיועד לכך, אסור למכונית שנמצאת בסוף הטור להתקדם בנתיב המקביל [שמיועד לנסיעה ישר] עד תחילת הטור וברגע שהאור ברמזור מתחלף לירוק למהר ולהשתחל בין המכוניות כדי לפנות.

הטעמים: -שמסכן את עצמו ואת האחרים כשמתפרץ ממסלול לנסיעה ישר למסלול הפנייה.

-עובר על "גזל זמן" של כל אותם נהגים שעקף שלא כדין (דע ע"פ התייעלות עם קוטרים צעניין).

ד. נסיעה באדום - אסור לרכב לעבור ברמזור אדום (הגאון ילחך זילכרשטיין זעלינו לכזח ח"ד עמ' תרכב) ואפילו כשברור שאין מכוניות מתקרבות ואין הולכי רגל שעוברים, ואפילו בשעה מאוחרת בלילה כשאין תנועה (שו"ת שבת הלוי ח"י סי' רלא, הגר"י זילכרשטיין ה"ל, נתיבות דרכים שער א פ"ב ס"כה ו-ס"מ).

הטעמים: -בגלל הסכנה העצומה שבדבר כשלתע פתאום יופיע רכב בכון הנגדי שירוק עבורו או הולך רגל שיחצה את הכביש.

- שמרגיל את עצמו לפרוץ גדר ויש בזה חילול ה' (סס).

ה. מצוי די הרבה שנהגים עוברים ברמזור אדום מבלי משים, כשמנסים "לגנוב רמזור" דהיינו כשהרמזור מתחלף מירוק לאדום ובמקום לעצור הם מאיצים את המהירות כדי להספיק את הירוק שכבר איננו ונוסעים באדום באיסור.

אמנם יש את האור הכתום שמהבהב במעבר מירוק לאדום ונועד לאלה שנכנסו לצומת כשהיה ירוק והתחלף להם באמצע כדי שיספיקו לעבור את הצומת, ולא נועד לאלה שנכנסים לצומת כשהאור כבר התחלף לכתום ויוצא בדיעבד שהם נוסעים באדום, שדין כתום מבחינת החוק כדין נסיעה באדום לכתחילה (הלכ"ז<sup>7</sup>).

ו. **עייפות בנהיגה** - כשאדם עייף ראשו כבד עליו והוא אינו מרוכז דיו ויכול להירדם בנסיעה חלילה, לכן אם חש עייפות אסור לו לנהוג באותו הזמן (הגאון רבי יצחק זילכבשטיין ז"ל עליו נלכד ח"ה ס' קנז, הגר"מ גרוס ס' מנחת אלמנה פ"ד ס"ב) היות ונהיגה בזמן זה גורמת לתאונות רבות (שם, נתיבות חיים שער א' פ"ב ס"ב).

ז. נהיגה מעל 12 שעות ברציפות מעייפת מאוד, לכן הנהוג ברציפות יותר מזמן זה מסכן את עצמו ואת הסובבים אותו (נתיבות חיים שם ס"ג).

ח. המסופק אם ביכולתו לנהוג מחמת עייפות או לא, עליו להחמיר שלא לנסוע ואפילו כשיש לו חשש קל שחמורה הסכנה מאיסור (נתיבות חיים שם ס"ד נכס הגאון רבי חיים קנייבסקי ז"וק"ל).

ט. נהג הנוסע בדרך ומרגיש שהוא עייף, חובה עליו לעצור את הרכב ולצאת להתרענונות.

כמובן שצריך לעצור במקום שאינו מסכן את עצמו ואת הרכבים שחולפים בכביש (נתיבות חיים שם ס"ה, הלכ"ז<sup>7</sup>).

י. מצבים הגורמים לעייפות או עלולים לגרום לכך ויש להיזהר מפניהם כשרוצה לנהוג ואלו הן:

חוסר שינה, נסיעה ארוכה, נסיעה בחושך, נטילת תרופות שגורמות לעייפות או הרדמות, נוסע שישן לצד הנהג, לחץ נפשי, אכילה מרובה, שרב כבד, מכונית אטומה [סוגרים חלונות בחורף-התמעטות החמצן שגורמת לעייפות] וכיו"ב (נתיבות חיים שם ס"ט).

**דוגמא ממעשה שהיה:** היה זה לילה קר מאוד מימות החורף. השעה היתה 3:00 לפנות בוקר, חזרתי הביתה מחולון לכיוון נתניה דרך כביש החוף.

היה קר מאוד, כל החלונות היו סגורים לכל אורך הדרך. מי שבעל ניסיון בנהיגה יודע שזו ערובה להירדם על ההגה מכוון שלא נכנסת כמות מספקת של חמצן, הגוף נכנס למצב מנומנם תוך כדי נסיעה. התחלתי להרגיש את אורות פנסי הדרך "מרוחים ומטושטשים". ואז בקצב מתגבר עיניי נפתחו ונסגרו ללא שליטה והגוף נהיה כבד. לפתע מצאתי את עצמי מקבל חבטה חזקה עם הרכב בקיר הבטון המפריד בין נתיבי התנועה והגלגל הקדמי התפוצץ. יצאתי מהרכב מסוחרר ובנס נעצר רכב מאחורי עם 3 בחורים חסונים שנדמו כמלאכים. חילצו אותי והיזו את רכבי מהדרך בכביש המהיר ונשארו איתי עד שהתאוששתי ואף החליפו את הגלגל המפוצץ ורק אח"כ נסעו לדרום. (כיצר השבת)

יא. **זמנים שצריך בהם זהירות יתר בנהיגה** - כשיש קושי להבחין ולראות את הנעשה בכביש כגון:

בזמן ירידת גשמים או שלג [סכנת החלקה והראות לקויה], בזמן ערפל, בשעת סופה (נתיבות חיים שער א' פ"ב ס"א), כשהשמש מאירה ישירות על השימשה הקדמית של הרכב ומסנוורת כגון: בזריחה או שקיעה [יש לשים מגן שמש כדי שלא להסתנוור] (הלכ"ז<sup>7</sup>).

**דוגמא ממעשה שהיה:** סיפר אברך אחד: לפני שבוע רציתי לחצות את הכביש במעבר חציה באזור ז' אשדוד

ליד מרכזון בעל הנס בשעה 7:15 בבוקר. הייתי עם ילדי הקטן, ראיתי רכב שמתקרב באיטיות לכוון מעבר החציה והבנתי שהנהג ראה אותי ומאט על מנת שאעבור. פתאום לחץ הנהג על הגז, אני ובני קפאנו במקום מרוב בהלה ובשנייה האחרונה הוא נתן ברקס והרכב נעצר ממש צמוד אלינו. הנהג טען כי השמש סנוורה אותו והוא לא ראה שיש הולכי רגל שחוצים במעבר חציה, והסיבה שהאט היא כוון שהגיע לצומת.

יב. צריך לנהוג בזהירות במקום מאוכלס ובנוי בו נמצאים הרבה אנשים וילדים וכן סמוך לבתי ספר וגני ילדים, סמוך למעבר חציה, סמוך לאוטובוס או הסעה המורידה אנשים או ילדים (נתיבות חיים שם ס"ח).

**דוגמא ממעשה שהיה:** בירושלים ברחוב לא סואן חיכו אם ובנה הקטן שיעברו המכוניות כדי שיוכלו לחצות את הכביש, הילד החזיק כדור בידו ואימו החזיקה בידו השנייה, פתאום נפל התגלגל הכדור לכביש והילד במהירות הבזק שחרר את ידו מידה של אימו ורדף אחרי הכדור לכביש ונהרג במקום רח"ל לעיני אימו (נזכות ונשמרתם עמ' 98).

יג. יש לנהוג בזהירות בכביש משובש שיש בו מכשולים, כביש מתעקם ומתעגל באופן חד, בקרבת מסילת ברזל, בקרבת גשר צר, ירידה חדה וכדו' כוון שיוכל לאבד השליטה על הרכב ולגרום לתאונה (נתיבות חיים שם ס"ח).

לעלון האיחוד דרוש מפיץ בהתנדבות לחלוקת העלונים מידי שבוע ב-6 בתי כנסת באזור ח' אשדוד לפנות לאיחוד טל: 08-8644452

ערבית מאוחרת באשדוד באזור ט' בבי"כ נר דוד אוהל רחמה רח' פתח תקוה 15 בשעה 8:15 בערב [בנוסף למניין הרגיל בעצת הכוכבים]